

מה קורה בתוך אש"ף? מי תומך בהנהגה ומי מתנגד לה? מדוע פועל עראפאת כפי שהוא פועל? אילו לחצים מופעלים על הארגון מבחוץ ומבפנים?

בתוכני אש"ף

לפתע, בקיץ 1976, עמד אש"ף לפני הסכנה החמורה ביותר לקיומו. הצבא הסורי הסדיר עלה על כוחותיו. ברית הכוחות הנוצריים והסוריים, בעזרת ישראל ובי ברכת ארצות-הברית, עמדה לכבוש את האיזורים המוסי למיים של לבנון — הבסיס הטריטוריאלי האחרון שנותר לאש"ף. אחרי גירושו מלבנון בספטמבר השחור (1970), הפכה היתה חמורה. אילו הצליחה המזוימה, היה אש"ף נשאר ללא קיום עצמאי בשטח כלשהו. עצמאותו היתה נשברת, כוחו היה מתפורר ברחבי העולם הערבי. סוריה היתה משתלטת על שרידי האירגון, וכופה עליהם הנהגה של סוכנים סוריים, מאנשי ארצות-הברית. התנועה הפלסטינית כולה היתה חוזרת לנקודת-המוצא שלה, כל ההישגים שנצברו מאז 1964 היו נמוגים.

הודמנות לחסל את האירגון שהפריע לכינון הסדר אמריקאי במזרח התיכון. בעיניו היתה זאת גם הודמנות למשך את סוריה מתוך המחנה הסובייטי אל תוך המחנה האמריקאי. הימין הנוצרי הלבנוני רצה לשמור על הסטטוס-קוו בלבנון. עלידי חיסול אש"ף רצו אירגוני הימין לחסל את כל הכוחות השמאליים והמוסלמיים במדינה. שאיימו על זכויות-היתר של המעמד השליט. הסורים ראו כמילחמה הודמנות היסטורית להתקדם לקראת היעד הלאומי שלהם: כינון

כ אשר השיגו האמריקאים הסכמה להפסקת-אש בין צה"ל וכוחות אש"ף בדרום-לבנון, נוצר מצב שאין לו תקדים במישפט הבינלאומי: שני כוחות, שאינם מכירים איש בקיום רעהו, הסכימו להפסיק את האש ביניהם, כשכל אחד מהם מתעלם מן השני. בזירה המדינית מנסים האמריקאים (עם או בלי עזרת הסובייטים) להתגבר על בעייה דומה: איך להושיב יחד בוועידת-השלום בונבה את ישראל ואש"ף, למרות ש-ישראל הודיעה שלעולם לא הנהל משאומתן עם אש"ף, ולמרות שאש"ף אינה מכירה עדיין בישראל. דרכיהם של ישראל ואש"ף מצטלבות עתה במישורים רבים אך מנוי וגמור עם ממשלת ישראל שלא להכיר בקיום הדבר שמנחם בגין מתקשש לכנותו בשם "האירגון המתקרא פיא-אל-א", ושהתעמולה הרשמית קוראת לו בשם-הצופן "אירגון המרצחים" או "המחבלים". מוקדם או כמאוחר (וקרוב לוודאי: כי קיומו של הגוף-שאינו-קיים. אש"ף הוא מציאות).

מאת אורי אבנרי

מאקיאול' מאוס

ה שקרה באותם שבועות קריטיים קובע עכשיו את כוחו ואת מיגבלותיו של אש"ף. כוחות אש"ף, שכבר הפכו או לצבא כימעט-סדיר, עצרו את הצבא הסורי. קשה לדעת אם אכן היה זה ניצחון מפואר בשדה-הקרב, מול אויב חזק לאי-ישועור, כפי שטוענים ראשי אש"ף, או שפעלו כאן גורמים אחרים. על כל פנים: הסורים לא הצליחו לשבור את אש"ף בשדה-הקרב.

סוריה רבת, הכוזלת את סוריה דהיום, לבנון, ירדן ופלסטין. הם ביקשו לנצל את המילחמה כדי לחסל את עצמאותה של לבנון מצד אחד, וכדי להטיף את הכפות על המחנה הלאומי הפלסטיני, כך שהמדינה הפלסטינית, שתקום בעתיד, תהיה חלק מן הממלכה הסורית.

איך נראית מציאות זו כעת? מה כוחו של אש"ף? כיצד הוא פועל, ומדוע הוא פועל כך?

4 שותפים

ה שלב הנוכחי בהתפתחות אש"ף התחיל במאורע המסביע עד היום את חותמו על כל מערכות אש"ף: מילחמת-האזרחים הלבנונית. היא למילחמה זו סיבות רבות. אך בעיקר

בנועידת ריאד, שכונסה אחרי שלמך סעודיה הגיש לחאפז אל-אסד משהו הדומה מאד לאולטימטום, הושגה פשרה. "צבא-ההרעה הערבי" (קרי: הצבא הסורי) השתלט על כל לבנון, מלבד הרצועה שליד הגבול הישראלי. אולם אש"ף נשאר על כנו, תחת הנהגתו של יאסר עראפאת, ככוח מדיני עצמאי. צבא-אש"ף לא פורק. הבסיס הטריטוריאלי של אש"ף נשמר. למעשה ניתנה ערובה סעודית לקיומו של אש"ף.

לממשלת ישראל (או בהנהגת יצחק רבין) היתה מטרה פשוטה ביותר: לחסל את אש"ף, כדי להחניק באיבו את הנסיון להקים מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, שיכריח את ישראל להחזיר את השטחים המתוקנים עלייה. האינטרס המשותף של כל ארבעת השותפים

לשון אחרת: אש"ף נשאר גורם מדיני עצמאי, אך יש לסורים מעין כוח-טו על מעשיו. אין אש"ף יכול להסתכן בהתמודדות עם ממשלת סוריה, לשם שאין ממשלת סוריה יכולה לכפות את רצונה על אש"ף. מצב דרמטי זה מסביר במידה רבה את מעשיו ומחדליו של אש"ף מאז, את מה שנראה כמדיניות בלתי-מגובשת או כמנהיגות הססנית מדי. היעד העיקרי של סוריה לגבי אש"ף נשאר מה שהיה: חיסול עצמאותו ושילוב התנועה הפלסטינית במערכת הלאומית הסורית, תוך הפיכת אש"ף לזרוע-עזר של המדינות הסוריות.

נובע מכך שיש לסוריה אינטרס ברור למנוע כל דיפלומטיה פלסטינית עצמאית, לחבל בכל מגעים ישירים בין אש"ף ובין גורמים זרים, ובכללם ישראלים. לכן נאלצת ההנהגה, בראשותו של יאסר עראפאת, לנהל במישור המדיני החיצוני מישחק הגובל בלוליינות. כדי לשמור על מדיניותו העצמאית, הוא מתמרן בין סוריה וסעודיה, מצריים ולוב, תוך כדי איזון הלחצים ההדדיים, התקדמות בתוויות קלות בכיוון הרצוי לו והימנעות מצעדים פרובוקטיביים. מאקיאול'י היה נהנה ממישחק זה.

הסוכנות הפלסטינית

א ודם הכעיות החיצוניות של אש"ף הן כאין וכאפס לעומת הבעיות הפנימיות. ד"ר יעקב הרצוג המנוח, מי שהיה מנכ"ל משרד ראש-הממשלה (ואחיו החכם של השגריר חיים הרצוג) פיתח פעם באונו תיאוריה על היחס בין מדיניות החוץ והפנים. הוא טען: רוב ההיסטוריונים אינם מסוגלים להבין את מדיניות הממשלות, מפני שאינם מתחשבים בצורכי מדיניות-הפנים. למשל: מוסכם כי המלך הבריטי ג'ורג' ה-3 ניהל באמריקה הצפונית מדיניות אווילית הפליא, וגרם ל-13 פרישת המושבות שהקימו את ארצות-הברית. אולם כדי להבין את התנהגותו של המלך וממשלתו, צריכים לחקור מה נעשה אז בתוך בריטניה. מי היו חברי הי פרלמנט? מה שמעו חברי-הפרלמנט מבחוריהם, כאשר

החולים במחנה תל-אליזבתר בבירות, נרב נפילתו של מחנה-הפלטים, שהיה מיבצר כוחות אש"ף בשיא מילחמת-האזרחים. התל הפך מאז סמל לאומי במיתוס של אש"ף.

הטראומה הלבנונית אחד הציור ריס שצויר עליידי הצייר הפלסטיני איסמעאיל שאמוט, ששכב בבית

פיה היה חיסול אש"ף כגורם לאומי עצמאי. הנהגת אש"ף ראתה את הסכנה בעוד מועד. היא עשתה את הכל כדי שלא להיגרר אל תוך המערבולת. בשלב הראשון של המילחמה הופיע יאסר עראפאת כמתווך, פעל כמיטב יכולתו לסיום המילחמה בשלב מוקדם. בכל זאת נגרר אש"ף לתוך המילחמה — אם מאונס, כפי שטוענים ראשי האירגון; אם מתוך פזירות וחוסר-זהירות, כפי שטוענים יריביהם.

היתה זאת התקפת-מחץ על אש"ף, כמזמנה לחסנו. לנסיון זה היו ארבעה שותפים עיקריים: ארצות-הברית, הימין הנוצרי הלבנוני, סוריה, ישראל, ארצות-הברית, בהנהגת הנרי קסינג'ר, ראתה לפנייה